

Samhälls- och kulturutskottets betänkanden

SK 2023:1–14

Samhälls- och kulturutskottets betänkanden

- SK 2023:1 Svenska kyrkans insatser på SiS-hem
- SK 2023:2 Pocketbiblar till 18-åringar
- SK 2023:3 Ökad närvaro i media
- SK 2023:4 Konfessionella friskolor
- SK 2023:5 Beredskapskapacitet
- SK 2023:6 Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida
- SK 2023:7 Avhopparverksamhet och försoningsarbete
- SK 2023:8 Teologisk utvärdering av dopkampanjen
- SK 2023:9 Svenska kyrkan och kollektivtrafikplaneringen
- SK 2023:10 Svenska kyrkan och Försvarsmakten
- SK 2023:11 Arbetet för migranters återvändande
- SK 2023:12 Öka kunskapen om våld
- SK 2023:13 Svenska kyrkans inställning till aktiv dödshjälp
- SK 2023:14 Intranätet och idealiteten

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:1

Svenska kyrkans insatser på SiS-hem

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:2, som föreslår att kyrkostyrelsen ska inventera Svenska kyrkans insatser på SiS-hem samt återkomma med förslag om hur dessa insatser kan utökas.

Utskottet instämmer med motionären i att frågan är mycket angelägen. Utskottet konstaterar att situationen i samhället med våld och oro som utförs av och drabbar barn och unga eskalerar. Svenska kyrkans själavård på SiS-hemmen är därför av största betydelse och behoven kommer sannolikt att öka. Till det kan läggas eventuella kommande ungdomsfängelser. Kyrkostyrelsen behöver beakta hur den framtida utvecklingen påverkar Svenska kyrkans själavård, snarare än att inventera det som redan görs.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2023:2, men med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:2,
2. med anledning av motion 2023:2 uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Motionens förslag

Motion 2023:2 av Lars-Ivar Ericson och Ellionor Moberg, Svenska kyrkans insatser på SiS-hem

Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att inventera Svenska kyrkans insatser på SiS-hem samt återkomma med förslag om hur dessa insatser kan utökas.

Bakgrund

Om Statens institutionsstyrelse

Statens institutionsstyrelse (SiS) driver hem för individuellt anpassad tvångsvård och sluten ungdomsvård. Verksamheten sker i samverkan med socialtjänsten och ska ge barn, ungdomar och klienter med allvarliga och omfattande psykosociala problem bättre förutsättningar för ett socialt fungerande liv utan missbruk och kriminalitet. Hemmen är placerade över hela landet, 21 av dem är särskilda ungdomshem med 709 platser, och elva är LVM-hem med 353 platser för vård av vuxna missbrukare.

Svenska kyrkans själavårdsarbete på SiS-hem

Svenska kyrkans själavårdsarbete på SiS-hem bedrivs av ett antal församlingar men är inte organiserat under institutionssjälavården i kriminalvården.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2009 bifölls en motion (2009:21) som föreslog uppdrag till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan samt undersöka det eventuella behovet av institutionellt stöd på den nationella nivån. Kyrkolivsutskottet motiverade sitt förslag till bifall med att en samlad bild av själavårdstraditioner, former för andlig vägledning och former av andlig fördjupning saknas. Också en teologisk bearbetning av hur dessa former av andlig fördjupning förhåller sig till luthersk tradition och luthersk spiritualitet ansåg utskottet saknades. 2014 biföll kyrkomötet en motion (2014:101) om översyn av utbildning inom själavård och komma med förbättringsförslag vid behov. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall och motiverade med att det fanns behov, trots en nyligen genomförd utbildningsreform, av översyn av utbildningen i själavård och att undersöka möjligheter till fortbildning (Kl 2014:20).

Kyrkomötet 2022 beslutade att bifalla motion 2022:54 som föreslog att kyrkostyrelsen ska genomföra förbättringar för själavårdare och vidta åtgärder för själavårdens fortsatta existens. I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:9 framgår att utskottet var överens med motionären om att själavård är ett viktigt område som måste värnas och utvecklas. Utskottet noterade att kyrkostyrelsen de senaste åren har utvärderat utbildning och fortbildning i själavård samt kartlagt själavårdares möjligheter till fortbildning och handledning. Utskottet hade också erfarit att mot slutet av 2022 skulle slutföras en utredning om framtidens prästutbildning som särskilt skulle beakta behoven av att stärka förmågan att ge själavård. Med anledning av redan genomförda utredningar och den pågående utredningen och deras syfte att stärka förutsättningarna för själavårdare att utöva själavård föreslog utskottet kyrkomötet att anse motionen besvarad med vad utskottet anfört. Kyrkomötet beslutade att motion 2022:54 skulle anses besvarad med vad utskottet anfört.

Allmänt om fortbildningsansvar och handledning

Stiften har ett fortbildningsansvar för kyrkliga medarbetare i församlingstjänst. Den nationella nivån har inte fortbildningsuppdrag vare sig inom själavård eller annat område men den har dock särskilt ansvar för den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen, som genomförs i samarbete med Uppsala och Lunds universitet. Hur stiften förverkligar sitt ansvar att ge fortbildning och fördjupning inom själavård skiftar mellan olika stift. Arbetshandledning för själavårdare är inte reglerad. Det finns olika förutsättningar mellan församlingar och pastorat för hur stort ansvar den lokala

arbetsgivaren tar för att ge handledning till anställda medarbetare som utövar själavård. Likaså skiftar stiftens främjandeinsatser inom detta område.

SK 2023:1

Rapporter om själavård

Med anledning av kyrkomötets beslut 2014 att uppdra till kyrkostyrelsen att se över dagens utbildning i själavård (se ovan) tillsatte kyrkostyrelsen 2015 en utredning med teol. dr Victor Aldrin som utredare. Denna utredning redovisades i rapporten *Undervisning i konsten att vårda själar. Rapport om utbildning och fortbildning i själavård i Svenska kyrkan 2015*. Rapporten, som överlämnades till kyrkostyrelsen i oktober 2015, utmynnade i ett antal slutsatser och förslag. De förslag som avser utbildningen i ämnet själavård vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut ledde till vissa åtgärder, bland annat beträffande kursplaner.

I maj 2019 överlämnades rapporten *Kompetensutveckling i själavård och rätt till handledning för präster och diakoner* till kyrkostyrelsen. Rapporten utgör ett komplement till rapporten 2015 och inhämtade bland annat synpunkter från biskoparna. Den redovisar en enkät till präster och diakoner om fortbildning i själavård och om handledning. Där framgår att en tredjedel av dem som har besvarat enkäten har deltagit i en fortbildningskurs i själavård som omfattar mer än två veckor. När det gäller frågan om handledning svarade 41 procent att de har handledning genom särskilt utbildad handledare. I båda frågorna fanns relativt stora variationer mellan yrkesgrupper och stift. I rapporten föreslås en frivillig påbyggnadsutbildning i själavård, gemensam för präster och diakoner, samt att präster och diakoner som är anställda i församling ska ha rätt till handledning med av kyrkostyrelsen fastställda riktlinjer.

Utbildning i själavård vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut

I den pastoralteologiska utbildningen som ges vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI) är själavård ett av sju kunskapsområden. Undervisningen kombinerar teori och litteraturdiskussioner med övningar i samtalsmetodik och erfarenhetsbaserade reflektioner samt genomgång av tystnadspliktens förutsättningar liksom sekretess i församlingsarbetet.

I kyrkostyrelsens utbildningsplan för diakon- och prästprogrammet finns kursmål utifrån vilka rollen som själavårdare bearbetas. Bland kursmålen finns angivet ”att genomföra själavårdssamtal” och ”att gestalta en färdighet i aktivt lyssnande och genuint möte, utifrån teologiska och psykologiska perspektiv samt förstå värdet av professionell hållning”. Under de senaste terminerna har det tillkommit en större belysning av själavård för barn och unga och riktmärket för prästutbildningen är numera 88 timmar inom ämnet själavård av läsårets totalt ca 700 timmar undervisning.

Kyrkostyrelsen tillsatte 2021 en utredning om framtidens prästutbildning som slutfördes under 2022. I direktiven ingick att utredningen särskilt skulle beakta behov av ”att i utbildningen stärka förmågan att ge själavård i olika åldrar för existentiell hälsa och andligt mognande”. Utredare var professor Björn Vikström vid Åbo Akademi.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:2.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2023:2 att uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Kyrkans ansvar är alltid att visa omsorg om dem som befinner sig i svåra och utsatta situationer. Vi har just nu ett läge i samhället med ökat våld och oro som drabbar barn och unga och där mycket unga personer dras in i grov kriminalitet. Utvecklingen har gått fort sedan utredningen om finansiering av institutionssjälavården lades fram under våren 2023 och mycket har hänt i närtid. Svenska kyrkans själavård på SiS-hemmen är därför av största betydelse och behoven kommer sannolikt att öka. Till det kan läggas eventuella kommande ungdomsfängelser. När det sker en förändring i lagstiftningen som påverkar Svenska kyrkan, som regeringens förslag på utökad kriminalvård, är det viktigt att kyrkostyrelsen tillsammans med stiftet beaktar dessa frågor och vilket stöd församlingarna behöver. Kyrkostyrelsen behöver beakta hur den framtida utvecklingen påverkar Svenska kyrkans själavård, snarare än att inventera det som redan görs.

Utskottet vill därför uppmärksamma kyrkostyrelsen på vikten av att nära följa frågan och överväga hur Svenska kyrkan bör planera framåt för att möta det ökande behovet på ett hållbart sätt där såväl kompetensbehov, resurser som barnperspektivet tänks in. Beroende på hur SiS-hemmen och eventuella ungdomsfängelser utvecklas är det tänkbart att frågan om resurser kan inrymmas under institutionssjälavården. Med anledning av detta föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2023:2, men med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:2

Pocketbiblar till 18-åringar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2023:12 Pocketbiblar till 18-åringar. Utskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022 och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:12.

Motionens förslag

Motion 2023:12 av Gary Aelius och Peter Laufer, Pocketbiblar till 18-åringar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att starta ett projekt som årligen skickar ut en liten pocketbibel till varje årskull som fyller 18 år.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2023:12 Pocketbiblar till 18-åringar i samhälls- och kulturutskottets betänkande 2022:1 Undervisning, bibel och skola, med motion 2022:11. Kyrkomötet avslåg motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2023:12 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:12.
--

Utskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:12 till förmån för motionens förslag.

Peter Laufer

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:3

Ökad närvaro i media

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:13 om att öka Svenska kyrkans närvaro och exponering i media. Motionärerna föreslår att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att öka närvaron för att svara på det ökade intresset för andliga och kristna frågor. Utskottet delar motionärens uppfattning om vikten av att synliggöra Svenska kyrkans arbete. Samtidigt konstaterar utskottet att den nationella nivån har ett uppdrag att arbeta proaktivt i kontakt med traditionella och sociala medier. Utskottet konstaterar också att det finns utmaningar i att det hela tiden kommer nya kanaler där inte minst unga människor befinner sig, och att arbetet med att synliggöra Svenska kyrkan på många sätt redan pågår.

Utskottet föreslår därför att motion 2023:13 avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:13.

Motionens förslag

Motion 2023:13 av Gary Aelius och Peter Laufer, Ökad närvaro i media

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att öka Svenska kyrkans närvaro och exponering i media.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete med närvaro i media

Svenska kyrkans nationella nivå har i uppdrag att vara närvarande i både traditionell och digital media. Det gäller såväl press, TV, radio, webb som sociala medier.

Den nationella nivån har i uppdrag att arbeta proaktivt i kontakt med media. Det gäller både pressmeddelanden och direkta kontakter med redaktioner i syfte att erbjuda reportage och intervjuer i aktuella ämnen. I uppdraget ingår även att möta journalisters behov av faktaunderlag och kontakt med relevanta talespersoner inom de många olika områden som Svenska kyrkan verkar. Den nationella nivån ger även särskilt stöd till ärkebiskopen.

Den nationella nivån har också med anledning av programmet Lärande och undervisning utvecklat webbsidorna om kristen tro på svenskakyrkan.se. Syftet är att ge tillgång till texter och annat material som både ger svar på de grundläggande frågorna om kristen tro, och att dela resonemang om existentiella teman ur kristna perspektiv.

Löpande finns också den nationella nivån i sociala kanaler som Facebook och Instagram. Facebook (svenskakyrkan) har 93 000 följare och en räckvidd hittills i år på 3 586 595 personer och Instagram (svenskakyrkan) har 15 500 följare och en räckvidd hittills i år på 2 963 089 konton. I Maktbarometern av Medieakademien 2022 låg Svenska kyrkans Facebooksida på plats 61 av Sveriges största sidor.

Kampanjer kompletterar församlingarnas arbete

Genom kyrkomötets beslut 2022 om Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2023–2025 (KsSkr 2022:1) initierades också den riktade satsningen *En närvarande synlig kyrka* för att öka kunskapen om vad Svenska kyrkan är och gör. Syftet är att komplettera församlingarnas lokala kommunikationsarbete genom riktade kampanjer för att öka synligheten och församlingarnas möjlighet att bygga relation till fler människor, inte minst den yngre generationen som saknar upparbetad eller nära relation till kyrkan.

Utbildning

Den nationella nivån utbildar även blivande medarbetare i Svenska kyrkan i att möta medier och att i sina lokala sammanhang verka proaktivt för att få verksamheten uppmärksam i media. Det innebär att:

- medieträna chefer och andra talespersoner inom olika områden,
- stödja talespersoner med underlag och andra förberedelser inför intervjuer samt
- bedriva opinions- och påverkansarbete genom debattartiklar och uttalanden som kan följas upp med erbjudanden om intervjuer.

Pressgruppen på kyrkokansliet samarbetar nära med stiftens presskommunikatörer i ett nätverk där frågor kan hanteras gemensamt och tips och stöd ges till varandra.

Inom programmet *Lärande och undervisning* startade ett arbete med utbildningar med syfte att bidra till att stärka kyrkans röst i det offentliga samtalet om kristen tro, religionens betydelse och funktion. Utbildningarna fortsätter att ges även efter programmets avslut.

Medielandskap i förändring

I dagens medielandskap är konkurrensen hård om utrymmet. En grundläggande förutsättning är att redaktionerna inte låter sig bli till megafoner för budskap som olika intressenter i samhället önskar få ut. För att bli uppmärksam av redaktionerna krävs oftast att frågorna har ett bredare allmänintresse. Exempel på ämnen som fått brett utrymme i media det senaste året är hur Svenska kyrkan arbetar med beredskaps- och säkerhetsfrågor, hur det höga elpriset har påverkat församlingar, hur kyrkans skogar förvaltas, och även det pågående arbetet med att ta fram nya psalmer.

I de sociala medierna premieras rörlig bild och det som människor interagerat med och som finner intressant inom deras egna intresseområden och ligger nära deras vardag.

Medverkan i medier och generationsskillnader i medievanor

Svenska kyrkans biskopar och andra företrädare medverkar regelbundet i både riks- och lokala medier. I mediedatabasen *Retriever*, som samlar artiklar och inlag från tv, radio och tidningar i Sverige, ger en sökning på "Svenska kyrkan" knappt 15 000 träffar under år 2022. Andra civilsamhällesorganisationer, som har andra resursmässiga förutsättningar har mindre volymer i *Retriever*. Röda Korset (drygt 8 000 träffar), Naturskyddsföreningen (6 500) och Rädda Barnen (3 600).

Samtidigt har medverkan i tv, radio och tidning olika möjlighet att nå ut till olika generationer, men också olika grupper i samhället som exempelvis stad och landsbygd. Både när det gäller nyhetsförmedling och kultur/samhällsprogram.

De tre största tv-kanalerna med störst daglig räckvidd enligt *Mediebarometern 2022* är SVT1 som når 43 procent av den svenska befolkningen. TV4 når 39 procent och SVT2 når 26 procent av den svenska befolkningen. Därefter kommer Kanal 5 med en daglig räckvidd på 13 procent. I de tre största kanalerna är räckvidden bland yngre och äldre är markant olika. I de olika åldersgrupperna varierar den dagliga räckvidden kraftig.

	SVT1	SVT2	TV4
15–24 år	14 procent	5 procent	17 procent
25–44 år	21 procent	10 procent	22 procent
45–64 år	53 procent	33 procent	48 procent
65–85 år	79 procent	54 procent	64 procent

SVT Play har en räckvidd på 20 procent i åldersgruppen 15–24 år ca 30 procent i åldrarna 25 år och uppåt. CMore/TV4 Play är ganska jämnt fördelat över ålder och ligger runt 15 procent enligt *Mediebarometern 2022*.

En annan typ av fördelning av vilka som tar del av olika kanaler finns när det gäller olika typer av sociala medier. Facebook har i dag en äldre del av befolkningen som dagliga användare, Instagram följs av vuxna och Youtube är starkast bland de unga – just nu. Det tillkommer ständigt nya plattformar och människor flyttar på sig mellan olika sociala plattformar. Det gäller framför allt de unga som är på plattformar där Svenska kyrkan inte är i dagsläget.

Behandling i tidigare kyrkomöten

Kyrkomötet har behandlat frågan om ökad närvaro i media 2004. Kyrkomötet beslutade med anledning av motion 2004:77 att avslå motionens förslag om att ta fram underlag för egen radio- och tv-kanal. Utskottets mening var att Svenska kyrkans kommunikation främst ska vara i kanaler där människor redan är och inrikta sig på bättre samverkan med befintliga medier. Vidare beslutade kyrkomötet att avslå motion 2004:76, som föreslog ett flerårigt projekt för samordning av Svenska kyrkan närvaro på nätet. Kyrkolivsutskottet konstaterade i sitt betänkande KI 2004:7 att Svenska kyrkans närvaro på nätet var ogenomtänkt och bejakade motionens intention att samordna Svenska kyrkans närvaro på nätet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:13.

Svenska kyrkans nationella nivå har i dag ett uppdrag att närvara i såväl nyhetsmedia som i sociala medier. Det sker redan i dag ett gott arbete samtidigt som kyrkan liksom andra samhällsaktörer har svårt att nå fram i bruset. Det förändrade medielandskapet med en ständig framväxt av nya kanaler innebär också svårigheter att nå grupper som inte befinner sig på de etablerade plattformarna.

Vidare lyfter utskottet att synligheten också är en fråga för vad stift och lokal nivå gör, hur de arbetar med lokal media och hur de väljer att medverka i det som görs

gemensamt. Samtidigt är det viktigt att lyfta fram det lokala för en relevant kommunikation.

Utskottet noterar att Svenska kyrkan nu finns på 37:e plats (plats 61 2022) bland Facebook-konton i Maktbarometern 2023, men vill samtidigt peka på vikten av att kyrkan är synlig i olika medier.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen med motiveringen att arbetet redan pågår där Svenska kyrkan synliggörs på många sätt. Utskottet lyfter också vikten av att den goda verksamhet som finns uppmärksammas.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar

Reservation

Mot bakgrund av att synlighet kräver allt större resurser och spetskompetens på närvaro i olika kanaler är min mening att kyrkomötet ändå bör öka insatserna för en ökad synlighet. Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:13 till förmån för motionens förslag.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:4

Konfessionella friskolor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:29 som föreslår kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med någon form av stöd eller anknytning till församlingar kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor. Motionen föreslår också att riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv tas fram.

Utskottet anser att den nya skollagen gör det svårare för Svenska kyrkan att driva friskoleverksamhet. För dem som ändå vill försöka pekar exempel i bakgrundsbeskrivningen på att information redan finns. Att efterforska erfarenheter och ta fram riktlinjer behövs alltså inte. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:29 punkt 1,
2. avslå motion 2023:29 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2023:29 av Torbjörn Aronson m.fl, Konfessionella friskolor

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med någon form av stöd eller anknytning till församlingar i Svenska kyrkan kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor med stöd av pastorat i Svenska kyrkan,
2. ta fram riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv.

Bakgrund

Friskolereformen, som gjorde det möjligt för andra än kommuner att driva skolor, genomfördes 1992. Samtidigt infördes det fria skolvalet som gav eleverna rätt att välja skola. Skollagen 2011 slår fast att utbildning vid en skolenhet eller förskoleenhet med offentlig huvudman ska vara icke-konfessionell, och så även undervisningen vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem. Utbildningen i övrigt vid fristående skolor, fristående förskolor och fristående fritidshem får ha en konfessionell inriktning, dock ska deltagandet i konfessionella inslag vara frivilligt.

Från om med januari 2023 gäller Riksdagens beslut om ändringar i skollagen för att öka kontrollen av konfessionella inslag i skolan. Högre krav ställs nu på huvudmän

till verksamhet med konfessionell inriktning, och konfessionella inslag ska som huvudregel vara skilda från övriga aktiviteter inom skolan så att eleverna kan välja om de vill delta eller inte. Förtydligande av definitionerna av undervisning och utbildning i skollagen, och nya definitioner av begreppen konfessionellt inslag och konfessionell inriktning har införts. Skolor, förskolor och fritidshem med offentlig huvudman ska kunna genomföra avslutningar och uppmärksamma traditionella högtider i gudstjänstlokaler, så länge det inte förekommer konfessionella inslag.

Idag finns 4 077 fristående förskolor och skolor i Sverige, vilket motsvarar 26 procent av de totalt 15 461 svenska förskolorna och skolorna. Fler än 410 000 barn och elever går i en fristående för-, grund-, eller gymnasieskola. Det är 19,6 procent av drygt två miljoner barn och elever i svenska förskolor och skolor. I förskolan går 21 procent i en fristående verksamhet, i grundskolan 15,8 procent, och i gymnasieskolan 31 procent. Såväl antal som andel elever i fristående grundskolor har de senaste 20 åren ökat från 6 procent till 16 procent.

Konfessionella friskolor i Svenska kyrkan

Idag finns det tre pastorat som driver grundskola som enskild huvudman. Det är Knivsta pastorat (Sankta Maria skola), Avesta (Grytnäs friskola) och Västervåla Västanfors församling (Lindgårdsskolan).

Stadsmissionens skolstiftelse är huvudman för sju gymnasieskolor varav Grillska gymnasiet är en anpassad gymnasieskola.

L M Engströms gymnasium drivs av Peter Isaac Béens utbildningsstiftelse som uppger att skolans kristna profil har sin grund i Svenska kyrkans tradition.

Det finns cirka 240 förskolor som drivs av konfessionella huvudmän, av dem drivs drygt 100 förskoleenheter av pastorat som enskild huvudman. Det gör Svenska kyrkan till den största aktören bland de konfessionella. Nästan 4000 barn finns i pastoratens förskolor som omsätter mellan 600–650 000 000 kronor per år (förskolepeng).

Tillsyn, främjande och stöd

Pastoratens förskoleverksamhet brukar vanligtvis uppfattas som en del i församlingens grundläggande uppgift, eller som ett naturligt utflöde av församlingens grundläggande uppgift. Detta gör att stiftens utövar främjande och tillsyn i relation till denna verksamhet.

Den nationella nivån har sedan 2014 arrangerat ett årligt rektorsforum för de som är rektorer i Svenska kyrkans förskola. Varje år deltar drygt 50 rektorer vid detta forum. I år genomförs rektorsforum i Malmö i samverkan med Lunds stift den 19–20 oktober.

Den nationella nivån har också arrangerat en rad utbildningstillfällen i samverkan med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation för huvudmän, kyrkoråd och kyrkoherdar, när det gäller:

- Ägar- och ledningsprövning
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Lagar och regler för ersättningsnivåer

Den nationella nivån har även bistått ett flertal huvudmän när det gäller konsultativa insatser kring ekonomi, lagar, regler och arbetsorganisation samt i vissa särskilda fall bidragit med underlag till ärenden församlingar behövt driva till förvaltningsrätten.

De som önskar driva för- eller grundskola måste själva skaffa de kunskaper som behövs, några gemensamma riktlinjer finns inte. Erfarenheter visar att det antal förskolor eller grundskolor som Svenska kyrkan driver ligger stabilt sedan 2008, då den

första inventeringen gjordes av kyrkokansliet. Det är snarare händelser i omvärlden som påverkar. Många församlingar startade till exempel friskolor efter reformen med maxtaxa i förskolan 2001, eftersom barntimmeverksamheten då minskade kraftigt.

Referensgrupp för skola och kyrkan

Inom Sveriges kristna råd (SKR) finns referensgruppen för skola och kyrkan där Svenska kyrkan är representerad. I samband med att den nya skollagen trädde i kraft 2011 förändrades kyrkornas förhållande till skolan. Referensgruppen har som huvuduppgift att bevaka, analysera och opinionsbilda när det gäller frågor som har med religion i skolan att göra. Det handlar inte minst om förståelse för eleven som religionsbärare, kulturella krokar och etiska frågeställningar.

Religionskunskap – läroplan 2022

Läroplaner brukar vanligen finnas 10–15 år. Läroplaner för grundskolan har ändrats 1962, 1969, 1980, 1994, 2011 och 2022. Kristendomen som särskilt ämne försvann definitivt 1969, men hade i praktiken försvunnit redan 1962, då kristendomsundervisning mer handlade om olika religioner och livsåskådningar än om just kristendom. 1962 blev kristendomsundervisningen ett mer allmänt ämne inom det samhällsorienterade blocket.

Enligt läroplanen i religionskunskap (Lgr22) ska undervisningen allsidigt belysa vilken roll religion kan spela i samhället och hur samhällsförhållanden påverkar utvecklingen av religioner och andra livsåskådningar. Genom undervisningen ska eleverna få kunskaper om hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och hur kristendomens roll i samhällslivet har förändrats över tid.

Årskurs 1–3

Eleverna ska få kunskaper om kristendomens roll i skolan och på hemorten förr i tiden, vilket brukar möjliggöra för skolor att göra studiebesök i Svenska kyrkans församlingar.

Årskurs 3–6

Centrala tankegångar med koppling till ritualer, levnadsregler och heliga platser inom kristendom, islam och judendom, till exempel som de uttrycks i berättelser i Bibeln och andra religiösa urkunder.

Årskurs 7–9

Tolkning av och samtal om religiös och livsåskådningsmässig symbolik och mening i Bibeln och andra religiösa urkunder, samt i ritualer och estetiska uttryck.

Centrala tankegångar inom kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism.

Likheter och skillnader i religiösa tolkningar och praktiker mellan och inom olika religioner. Huvudinriktningar inom kristendom och andra religioner.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet 2018 behandlade motion 2018:3 Friskolor drivna av Svenska kyrkans församlingar. Motionen handlade om att ge kyrkostyrelsen uppdrag att utreda hur erfarenheter från friskolor som idag drivs med stöd av församlingar i Svenska kyrkan kan tas tillvara och spridas för att främja tillkomsten av fler friskolor med stöd av pastorat i Svenska kyrkan. Motionen föreslog också att ge kyrkostyrelsen uppdrag att ta fram riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv.

Samhälls- och kulturutskottet ansåg att Svenska kyrkans uppgift är att fokusera på barn- och ungdomsverksamhet och insatser i civilsamhället och föreslog därför att kyrkomötet skulle avslå motionen i sin helhet (SK 2018:2). Det blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:29.

Utskottet konstaterar att frågan behandlades i kyrkomötet senast 2018 och då fick avslag. Sedan har dess har en skärpning av skollagen skett för att öka kontrollen av konfessionella inslag i skolan. Det kan försvåra friskoleverksamhet med sådan inriktning då alla konfessionella inslag ska vara frivilliga. Motionärerna efterfrågar riktlinjer för hur församlingar i Svenska kyrkan kan starta friskolor med en konfessionell profil som präglas av Svenska kyrkans tro och liv. Men liksom 2018 pekar exempel i bakgrundsbeskrivningen på att information redan finns för dem som vill starta friskoleverksamhet. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Johan Linnman, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:5

Beredskapskapacitet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:30 Beredskapskapacitet. Motionen föreslår att kyrkostyrelsen utreder Svenska kyrkans kapacitet och krisberedskap i fred, gråzon och krig.

Utskottet håller med motionärerna om att beredskapsarbete är viktigt. Svenska kyrkan arbetar också med beredskap sedan många år tillbaka och ansvaret är reglerat i kyrkoordningen. På senare år har arbetet intensifierats.

En utredning behövs dock inte, menar utskottet, eftersom det går att förutse att utredningen skulle visa att Svenska kyrkan har både kapacitet och beredskap. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:30.

Motionens förslag

Motion 2023:30 av Ronnie Nilsson och Leif Gustavsson, Beredskapskapacitet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda Svenska kyrkans kapacitet och krisberedskap i fred, gråzon och krig.

Bakgrund

Svenska kyrkan har sedan före millennieskiftet en väl utbyggd krisberedskap, med utbildad och övad personal i framför allt stift och församlingar. Detta sker ibland i samverkan med övriga samhället.

Ansvaret är reglerat i kyrkoordningen:

Den lokala nivåns ansvar

Församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, pastoratet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. (2 kap. 11 §)

Den regionala nivåns ansvar

Stiftet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. (6 kap. 5 §)

Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med en enhetlig inriktning. (7 kap. 10 §)

Den nationella nivåns ansvar

Kyrkostyrelsen ska leda och samordna Svenska kyrkans beredskap. Kyrkostyrelsen ska också vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten på den nationella nivån under kris och höjd beredskap. (12 kap. 2 §)

Krisen tas ofta om hand lokalt

Den så kallade närhetsprincipen innebär att en kris i första hand tas om hand där den äger rum. Det innebär att en församling eller ett pastorat möter drabbade människor och samverkar med det omgivande samhället.

Begreppen ”krisberedskap” och ”civil beredskap”

Tidigare användes begreppet krisberedskap, men det ersätts numera ofta av begreppet civil beredskap. Civil beredskap omfattar dels krisberedskap, dels det civila försvaret. (Det civila försvaret träder in vid höjd beredskap eller krig och Svenska kyrkan är en del av det civila försvaret.)

Svenska kyrkan ska ha beredskap i händelse av exempelvis olyckor, våldsdåd, långvariga elavbrott, översvämningar, pandemier, svåra samhällsstörningar eller krig.

Svenska kyrkan förstärker sin förmåga och kapacitet

År 2021 beslutade kyrkostyrelsen (KS 2020-1091) att initiera ett systematiskt utvecklingsarbete under åren 2021–2025, för att stärka Svenska kyrkans förmåga i krisberedskap och civilt försvar.

Sedan dess har den nationella nivån intensifierat arbetet tillsammans med stiftet. År 2023 inrättades en särskild enhet för civil beredskap på kyrkokansliet. Detta för att öka kapaciteten till den nivå som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap rekommenderar en organisation som Svenska kyrkan.

Idag finns samlad information på intranätet Kornet, med bland annat mallar, vägledningar, utbildningar, digitala utbildningar och gudstjänstmaterial tillgängligt för stift och församlingar.

Vissa verksamheter är reglerade i lag

Svenska kyrkan bedriver också verksamheter som är reglerade i lag.

Begravningsverksamheten ska upprätthållas även i händelse av kris eller krig. Verksamheten regleras i begravningslagen. (8 kap. 3 §)

Det kyrkliga kulturarvet – kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kulturhistoriskt värdefulla inventarier – ska vårdas och underhållas av Svenska kyrkan. Kapaciteten ska finnas även i händelse av höjd beredskap och krig. Verksamheten regleras i kulturmiljölagen. (4 kap. 15 a §)

Tidigare behandling i kyrkomötet

Ett flertal motioner har under tidigare år hanterat frågor om beredskap i kris och under höjd beredskap.

År 2015 fanns förslag (motion 2015:95) om att bland annat en ny handbok för kyrklig beredskap skulle tas fram och att kyrkostyrelsen skulle genomföra övningar med stift och församlingar. Gudstjänstutskottet konstaterade att ett arbete med att revidera Svenska kyrkans handbok i krisberedskap just då pågick och att övningar

också genomfördes. Motionens punkter ansågs redan vara besvarade och kyrkomötet avslög den därför.

I en motion från 2016 (2016:73) föreslogs att fyra stift ska vara samordningsstift i kontakt med Försvarmaktens regionala kontor avseende döda och begravningsplatser. Motionen ville också ta fram ett informationsunderlag om samverkande parter i det svenska samhället.

Motionen avsågs av kyrkomötet, men med anledning av motionen uppdrog kyrkomötet till kyrkostyrelsen att föra samtal med Försvarmakten om organisationen för kontakterna mellan kyrkan och Försvarmakten avseende döda och begravningsplatser. (KmSkr 2016:4)

Året efter föreslogs i en motion (2017:138) att uttrycket kris och höjd beredskap ska ersättas med ”kris och katastrofsituationer samt under höjd beredskap” i kyrkoordningen. I betänkandet ansåg utskottet att begreppet katastrof inte var så etablerat att det var befogat att ändra i kyrkoordningen. Kyrkomötet avslög motionen.

I en annan motion (2018:20) togs krisberedskapen i Svenska kyrkan upp. I den föreslogs bland annat att kyrkostyrelsen ska se till att beredskapen övas regelbundet och att stiftet lyfter den frågan under visitationer i församlingarna. Motionen föreslog också kyrkostyrelsen att tillsammans med stiftet ta fram råd till stift och församlingar för att de ska kunna bistå djurhållande lantbrukare med foder i kriser.

I betänkandet påminde samhälls- och kulturutskottet om att den nationella nivån ska främja och stödja stiftens beredskapsorganisation, men inte styra vad som tas upp vid biskopens visitationer i församlingar. Utskottet konstaterade också att krisberedskapen handlar om att bygga förmåga och organisation som förmår hantera alla slags kriser – den är inte inriktad mot specifika händelser.

I en motion 2021 (2021:84) efterlystes en handlingsplan för kriser och en tydlig enhet på kyrkokansliet för församlingarna att vända sig till med dessa frågor. I betänkandet konstaterade samhälls- och kulturutskottet att Svenska kyrkan har rutiner för en krisorganisation och beredskapsplaner, reglerade i kyrkoordningen. Dessa användes och testades under pandemin med ett gott resultat. Kyrkomötet avslög motionen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:30.
--

Utskottet konstaterar att frågan om beredskap är viktig. Svenska kyrkan arbetar med beredskap sedan många år tillbaka och uppdraget är reglerat i kyrkoordningen. På senare år har arbetet intensifierats – på nationell nivå, i stift och i församlingar, med bland annat övningar och beredskapsplaner. Arbetet är välorganiserat. Biskoparna och Försvarmakten har också en pågående dialog.

Motionen föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda Svenska kyrkans kapacitet och krisberedskap. Utskottet förutser att en utredning skulle komma fram till att Svenska kyrkan har god kapacitet och beredskap och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottet konstaterar också att i arbetet med att ta fram beredskapsplaner ingår det att analysera den egna beredskapskapaciteten.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:30 till förmån för motionens förslag.

Peter Laufer

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:6

Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:46 Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida. Motionen föreslår kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att biskopskollegiet ansvarar för det teologiska och pastorala innehållet på Svenska kyrkans webbsida.

Biskoparna har det yttersta tillsynsansvaret i Svenska kyrkan och detta omfattar även webbplatsen. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:46.

Motionens förslag

Motion 2023:46 av Berth Löndahl m. fl., Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att biskopskollegiet ansvarar för det teologiska och pastorala innehållet på Svenska kyrkans webbsida.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:46 i Ln 2023:5y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Domänen svenskakyrkan.se består dels av Svenska kyrkans nationella webbplats, dels av församlingars, pastorats och stiftens webbplatser. Kyrkokansliet förvaltar innehållet på de nationella webbsidorna.

Webbsidor om kristen tro

De nationella webbsidorna om kristen tro utgör en stor del av webbplatsen. Från hösten 2021 och fram till december 2022 publicerades nya webbsidor om kristen tro. Innehållet till dessa har tagits fram av programmet Lärande och undervisning och det omfattar dels grunden i kristen tro, dels livsfrågor utifrån ett kristet perspektiv.

Webbsidorna om grunden i kristen tro tar exempelvis upp ämnena kristen gudstro, Jesus Kristus, treenigheten, Bibeln, frälsning och försoning, nåd, Herrens bön och sakramenten – dop och nattvard.

Webbsidorna om livsfrågor omfattar exempelvis ämnena AI, ensamhet, gott och ont, tro och naturvetenskap, hbtqi och klimat.

På svenskakyrkan.se/kristen-tro finns de närmare 50 sidorna att läsa.

Syftet med texterna

Syftet med texterna om grunden i kristen tro är att de ska ge människor kunskap om och förståelse för kristen tro. De ska ge både bred kunskap och teologisk fördjupning. Som komplement till några av texterna finns filmade intervjuer, där aktiva i Svenska kyrkan berättar om vad till exempel trosbekännelsen innebär för dem.

Livsfrågetexterna ska vara personligt hållna och svara på hur Svenska kyrkan resonerar kring olika livsfrågor. Texterna är inte och har inte haft som grundtanke att vara fastställda texter om kristen tro enligt gällande rutiner för sådana beslut.

Skribenter och granskning av texter

Programmet Lärande och undervisning har beställt texter av teologer i Svenska kyrkan – många disputerade, några pensionerade biskopar, några med tjänst i akademien. Samtliga texter har sedan granskats och godkänts av dels en expertgrupp med didaktisk och teologisk akademisk kompetens, dels av alla biskopar.

Ett urval av texterna testades under arbetsprocessen på målgruppen – unga vuxna och vuxna personer. De har fått resonera om vad de har läst och deras synpunkter har tagits tillvara i bearbetningen av det slutgiltiga materialet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Bakgrunden till att programmet Lärande och undervisning tog fram innehåll till svenskakyrkan.se började i kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi till kyrkomötet 2017 (KsSkr 2017:1). Där önskade kyrkostyrelsen prioritera en genomgripande satsning på lärande och undervisning, för att stärka människors kunskap om kristen tro. (s.10)

Till det tematiska kyrkomötet 2019 skrev kyrkostyrelsen i sin skrivelse 2019:5 att programmet Lärande och undervisning ska öka och fördjupa kunskapen om kristen tro hos många människor och att då behöver kyrkan ta fram undervisningsmaterial på bland annat digitala arenor. (s. 4–5 och 13)

Kyrkomötet gjorde ett uttalande om undervisning samma år. Där står:

Kraftsamlingen för undervisning och lärande bygger på evangeliet om Jesus Kristus och ska komma till uttryck i alla de möten som vi redan har, genom medverkan på andra arenor och genom att utnyttja digital teknik. Den omfattar allt från det individuella mötet i den lokala församlingen till det digitala materialet som finns på nätet.

Kyrkomötet 2019 behandlade också en motion (2019:41) som berörde kristen tro i digitala kanaler. Den föreslog att en grupp med teologisk bredd och kompetens skulle tillsättas för en översyn av Svenska kyrkans webbplats, främst under fliken om kristen tro. Samhälls- och kulturutskottet konstaterade att mycket av det som efterfrågades i motionen redan ingick i programmet för lärande och undervisning. Motionen avslogs av kyrkomötet.

Ytterligare webbsidor om tro

På svenskakyrkan.se finns även texter om kristen tro som inte har tagits fram inom ramen för programmet Lärande och undervisning. Det är framför allt webbsidor om kyrkliga handlingar och gudstjänsten. Dessa tas fram i samarbete mellan teologer och redaktörer på kyrkokansliet. Det förekommer att besökare på svenskakyrkan.se ställer frågor om innehållet. Dessa hanteras av teologer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:46.

Utskottet uppskattar motionen, eftersom den väcker tankar om viktiga offentliga texter om kristen tro. Utskottet konstaterar dock att biskoparna har det yttersta tillsynsansvaret i Svenska kyrkan, vilket också omfattar webbsidor. Detta påtalar även läronämnden i sitt yttrande, 2023:5y.

Då Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett omfattande arbete för att skapa och granska webbsidor och då biskoparna redan har ett tillsynsansvar, anser utskottet att detta är tillräckligt och föreslår kyrkomötet att avslå motionen.

Det finns också en kyrkorättslig aspekt på motionen, nämligen att kyrkostyrelsen inte kan ge uppdrag till biskopsmötet.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot Samhälls- och kulturutskottets beslut att föreslå avslag av motion 2023:46 Biskopsansvar för Svenska kyrkans webbsida. Att biskoparna redan bland alla sina övriga uppgifter har ansvar för Svenska kyrkans digitala kommunikation gör det än mer angeläget att detta omsätts i praktisk handling så att kvaliteten på de texter som publiceras säkerställs.

Elisabeth Sandlund

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:5y

Tillsynsansvar för Svenska kyrkans webbsida

Läronämndens yttrande över motion 2023:46

Läronämnden påminner om att Svenska kyrkan är en episkopal kyrka där biskops-
ämbetet utövar det yttersta tillsynsansvaret. Hemsidor och sociala medier utgör inget
undantag från detta ansvar.

Angående varje kristens kallelse att gestalta sin tro i ord och handling konstaterar
läronämnden följande i sitt yttrande Ln 2015:8y, med hänvisning till Ln 2014:9y:

Identiteten värnas genom att kyrkans förkunnelse med Kristus i centrum,
i ord och handling bevarar traditionen genom att aktualisera, tolka och
tillämpa den i varje ny tid. Det finns ett nödvändigt samband mellan
tradition och förnyelse. Att detta samband vidmakthålls värnas av kyrkan
som gemenskap.

Kyrkan är, som det anges i den augsburgska bekännelsen (VII), den
gemenskap i vilken evangelium rent förkunnas och sakramenten rätt
förvaltas. Detta innebär att vi, på dopets grund, har ett gemensamt ansvar
att stå fasta i Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Vigningstjänsten
och kyrkans tillsynsfunktioner har ett särskilt ansvar.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson,
biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael
Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann,
biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik
Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta
Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och
Johannes Zeiler.

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:7

Avhopparverksamhet och försoningsarbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:51, Avhopparverksamhet och försoningsarbete i vilken kyrkomötet föreslås att uppdra till kyrkostyrelsen att anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopparverksamhet från kriminella miljöer och i försoningsarbetet, samt att verka för att ett utbildnings- och informationspaket tas fram i ovan angivna frågor.

Utskottet anser inte att något tillkommit som väsentligt förändrar läget sedan förra årets kyrkomöte avlog motion 2022:4 om det sociala engagemanget och arbetet med exitprocesser. Frågan är fortsatt viktig och aktuell men liksom förra året visar exemplen i betänkandet att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten med tonvikt på förebyggande insatser. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motionen, men att frågan bör tas upp i tematiska kyrkomötet 2024, *Kyrkan i det offentliga rummet*.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:51.

Motionens förslag

Motion 2023:51 av Britt Björneke m.fl., Avhopparverksamhet och försoningsarbete

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. anta en nationell strategi för Svenska kyrkans deltagande i avhopparverksamhet från kriminella miljöer och i försoningsarbetet,
2. verka för att ett utbildnings- och informationspaket tas fram i ovan angivna frågor.

Bakgrund

Avhoppare är personer som har valt att lämna organiserad brottslighet, och för att klara av det bedöms behöva samhällets stöd och skydd.

Avhopparverksamheten

Avhopparverksamhet omfattar alla åldrar och är en viktig del av samhällets arbete för att förebygga brott och öka tryggheten. Regeringen har gett Polismyndigheten, Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse (SiS) och Socialstyrelsen uppdraget att

utveckla och förstärka stödet till avhoppare från kriminella, våldsbejakande extremistiska och hedersrelaterade miljöer i hela landet. Syftet är att fler individer ska få tillgång till stöd. Polismyndigheten ansvarar för samordningen av det myndighetsgemensamma uppdraget, medan kommunernas socialtjänster har huvudansvaret för avhopparna. Arbetet med stöd till avhoppare bedrivs i huvudsak på lokal nivå i samarbete mellan socialtjänsten och polisen, kriminalvården och SiS.

Svenska kyrkans arbete med avhopparverksamhet

Idag bedrivs arbete kring avhopparverksamheten av vissa församlingar som engagerat sig i frågan, men det är inte samordnat eller organiserat under själavård inom kriminalvården. Dock finns ett pågående arbete kopplat till Brottsförebyggande rådet inom Sveriges kristna råd.

Även det stiftsövergripande programmet Social hållbarhet – fokus tillit och demokrati kopplar till frågan. Programmet pågår till och med 2023 och ska bidra till ett inkluderande och demokratiskt samhälle. Här är det stiftet som initierat och driver arbetet i programmet medan kyrkostyrelsen finansierar programmets samordningsfunktion. Programmet samverkar med Forum för levande historia, stiftelsen Expo, nätföreningen #jagärhär, programmet IC Sverige samt Segerstedtinstitutet. Det är ett långsiktigt initiativ för att på olika sätt arbeta för att värna demokratin, stärka den sociala hållbarheten och upprätthålla människovärdet. Programmet samverkar med andra aktörer och utvecklar metoder och förmedlar utbildning och kunskap till de som söker kunskap och arbetar med dessa frågor – både inom och utanför Svenska kyrkan. I programmets rapport Våldsbejakande extremism och församlingarnas arbete med tillit och demokrati frågor beskrivs olika våldsbejakande strömningar. Rapporten visar bland annat att kyrkan kan ta en mer aktiv roll tillsammans med andra instanser i samhället när särskilda insatser behövs. Församlingarnas arbete kan vara såväl förebyggande som reaktivt när något har hänt. Rapporten innehåller både kartläggning och tips för detta arbete.

Nämnden för andligvård inom kriminalvården

NAV står för Nämnden för andlig vård inom kriminalvården – de kristna kyrkornas gemensamma själavårdsarbete inom kriminalvården. Sveriges kristna råd (SKR) samordnar uppdraget att förmedla själavården på samtliga anstalter och häkten i landet genom ett avtal med kriminalvården. Till uppdraget hör också ansvar för utbildning och utveckling av den andliga vården i samråd med SiK, Själavårdare i Kriminalvården.

Kriminalvården betalar löner till alla NAV-anställda inom Kriminalvården förutom till Svenska kyrkan som bär sina egna personalkostnader.

På alla stift finns samordnare som deltar på möten som SKR och Kriminalvården organiserar. Stiftens samordnare ansvarar i sin tur för att årligen bjuda in stiftets NAV-medarbetare, kyrkoherdar och NAV-konsulenterna för att behandla gemensamma frågor. På kyrkokansliet i Uppsala finns en kontaktperson från Svenska kyrkan.

I Sverige finns det 45 fängelser och 37 häkten (september 2023). Cirka 160 präster, pastorer och diakoner från olika kyrkotraditioner, runt 80 stycken från Svenska kyrkan, är knutna till kriminalvården. Här möter Svenska kyrkan män och kvinnor från 18 år.

Det pågår för närvarande en kraftig utbyggnad av kriminalvården och det råder stor platsbrist på anstalterna. År 2021 fanns cirka 2 270 ordinarie häktesplatser och cirka 4 690 anstaltsplatser. Inom en tioårsperiod planeras en utökning av antalet ordinarie platser på häkten till 3 120 platser och på anstalter till 6 980 platser.

Kyrka–Polis i samverkan

Kyrka–Polis i samverkan finns på flera ställen i Sverige och är de kristna kyrkornas gemensamma själavårdsarbete i Polismyndigheten. Cirka 70 präster, pastorer och diakoner ingår i Kyrka–Polis nätverket, varav cirka 50 kommer från Svenska kyrkan. Här möter Svenska kyrkan yrkesverksamma män och kvinnor i åldern 20–65 år.

Arbetet leds av en nationell styrgrupp som består av Polismyndigheten, två fackförbund inom polismyndigheten och de tre trossamfundet Svenska kyrkan, Ekumeniakyrkan och Stockholms katolska stift. Sveriges kristna råd har delegerat samverkansarbetet till trossamfundet. Svenska kyrkan representeras här av en samordnare från kyrkokansliet. Få stift har en samordnare med ansvar för Kyrka–Polis i samverkan.

En nationell arbetsgrupp har uppdraget att planera och genomföra en temadag per år och en grundutbildning på sex dagar ca en gång per år. Polismyndigheten bekostar utbildningen, kost och logi. Församlingarna står för lönekostnaderna under utbildningen och för den arbetstid som de kyrkliga medarbetarna utför inom samverkan. I arbetsgruppen ingår Polismyndigheten, två fackförbund inom polismyndigheten, en representant för nätverket Kyrka–Polis i samverkan och de tre trossamfundet. Svenska kyrkan representeras i arbetsgruppen av en person från antingen ett stift eller en församling.

Samverkan via POSOM

Samverkan sker även utanför den nationella överenskommelsen Kyrka–Polis i samverkan, då mellan enskilda församlingar och lokalpolisen på flera håll i Sverige. Samverkan sker då ofta via tex. POSOM, psykiskt och socialt omhändertagande i kris- och katastrofsituationer.

Enligt tillväxtprognosen från 2020 för Polismyndigheten kommer det år 2024 att finnas drygt 38 000 polisanställda. Det innebär en utbyggnad av myndigheten med 10 000 anställda mellan 2016–2024.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Vid kyrkomötet 2009 bifölls en motion (2009:21) som föreslog uppdrag till kyrkostyrelsen att kartlägga och utvärdera själavård och andlig vägledning inom Svenska kyrkan samt undersöka det eventuella behovet av institutionellt stöd på den nationella nivån. Kyrkolivsutskottet motiverade sitt förslag till bifall med att en samlad bild av själavårdstraditioner, former för andlig vägledning och former av andlig fördjupning saknas. Också en teologisk bearbetning av hur dessa former av andlig fördjupning förhåller sig till luthersk tradition och luthersk spiritualitet ansåg utskottet saknades. 2014 biföll kyrkomötet en motion (2014:101) om översyn av utbildning inom själavård och komma med förbättringsförslag vid behov. Kyrkolivsutskottet föreslog bifall och motiverade med att det fanns behov, trots en nyligen genomförd utbildningsreform, av översyn av utbildningen i själavård och att undersöka möjligheter till fortbildning (Kl 2014:20).

Kyrkomötet 2022 beslutade att bifalla motion 2022:54 som föreslog att kyrkostyrelsen ska genomföra förbättringar för själavårdare och vidta åtgärder för själavårdens fortsatta existens. I kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:9 framgår att utskottet var överens med motionären om att själavård är ett viktigt område som måste värnas och utvecklas. Utskottet noterade att kyrkostyrelsen de senaste åren har utvärderat utbildning och fortbildning i själavård samt kartlagt själavårdarens möjligheter till fortbildning och handledning. Utskottet hade också erfärit att det mot slutet av 2022 skulle slutföras en utredning om framtidens prästutbildning som särskilt skulle beakta behoven av att stärka förmågan att ge själavård. Med anledning av redan

genomförda utredningar och den pågående utredningen och deras syfte att stärka förutsättningarna för själavårdare att utöva själavård föreslog utskottet kyrkomötet att anse motionen besvarad med vad utskottet anfört. Det blev också kyrkomötets beslut.

Samma år beslutade kyrkomötet att avslå motion 2022:41, Det sociala engagemanget och arbetet med exitprocesser. Motionen handlade om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en kunskapsöversikt över arbetet med att motverka radikaliserings och gängbildning, och att utreda vilken roll Svenska kyrkan kan och bör ha i fråga om gäng och exitprocesser. Kyrkolivsutskottet föreslog i sitt betänkande kyrkomötet att avslå motion 2022:41. I betänkandet underströk utskottet att arbetet med att motverka radikaliserings och gängbildning är en viktig fråga som inte får nonchaleras. Inte minst är den viktig ur ett diakonalt perspektiv. Utskottet pekade på exemplen i betänkandet som visar att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten, med tonvikt på förebyggande insatser. Utskottet ansåg att frågan är ett lokalt ansvar som bygger på samverkan mellan församlingar, lokala myndigheter och civilsamhället.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:51.

Utskottet vill understryka att arbetet med avhoppbarverksamhet och försoningsarbete är en både viktig och aktuell fråga. Svenska kyrkans fokus på förlåtelse och försoningsprocesser är också ett betydelsefullt bidrag i sammanhanget. Frågan om exitprocesser behandlades av förra årets kyrkomöte och att frågor återkommer visar att de är angelägna. Liksom förra året visar exemplen i betänkandet att mycket görs och att Svenska kyrkan finns med i flera samarbeten med tonvikt på förebyggande insatser. Utskottet anser fortfarande att detta är ett lokalt ansvar som bygger på samverkan mellan församlingar, lokala myndigheter och civilsamhället. Metoder och fördjupad kunskap finns tillgängligt hos myndigheter och nätverk. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet ska avslå motionen, men att frågan bör tas upp i tematiska kyrkomöten 2024, *Kyrkan i det offentliga rummet*.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Jenny Delén, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Johan Linnman, Jan Wahn, Rodney Engström, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskop Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

SK 2023:7

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2023:51 till förmån för motionens förslag.

Britt Fält

Särskild mening

De som väljer att lämna ett liv präglad av kriminalitet är i behov av framtidshopp och känsla av tillhörighet. Inte minst för att de ofta är själsligt tyngda av sina brott och ogärningar. Därför hade vi önskat se ett bifall av motion 2023:51.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:8

Teologisk utvärdering av dopkampanjen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:67. Bakgrunden till motionen är en önskan om att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att teologiskt utvärdera den dopkampanj som den nationella nivån i samarbete med stift och församlingar tagit fram i enlighet med kyrkomötets beslut 2021.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att utvärdera denna satsning, men att det är för tidigt att göra en teologisk genomlysning. Samtidigt finner utskottet att det redan sker en löpande utvärdering av kampanjen och att den i dag är tillräcklig.

Utskottet föreslår därför att motion 2023:67 avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:67.

Motionens förslag

Motion 2023:67 av Elisabeth Sandlund m.fl., Teologisk utvärdering av dopkampanjen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till en utvärdering av den nationella dopkampanjen med fokus på teologiska aspekter.

Bakgrund

Svenska kyrkans dopkampanj

Svenska kyrkans nationella nivå har på uppdrag av kyrkomötet (KmSkr 2021:21) genomfört en dopkampanj i samverkan med stift och församlingar under 2023. Kampanjens olika beståndsdelar utgörs bland annat av en kort kampanjfilm, inlägg på det nationella Facebook-kontot och uppdaterade sidor på svenskakyrkan.se. Stift och församlingar har på olika sätt använt och anpassat materialet till sina egna kanaler. I vilken utsträckning detta skett följs upp i slutet av 2023 i kyrkokansliets samordnade enkäter till församlingarna.

Arbetet med dopkampanjen har tagit sin utgångspunkt i studien *Dop i förändring* av Andreas Sandberg med flera, biskopsbrevet om dop och en fokusgruppsundersökning genomförd av Novus riktad till människor med en svag relation till Svenska kyrkan i åldersgruppen 25–40 år med och utan barn. Av fokusgruppsundersökningen

framgår att gruppen uppfattade dopet som en fin tradition och en ceremoni som skapar gemenskap.

Fokusgruppsundersökningen resulterade i ett antal segment där stift och församlingar valde segmentet med namnet *självdiskvalificeraren* för kampanjen. Det är en grupp som när de avstår dop gör det på grund av att de tror att deras egen tro inte är tillräcklig. Segmentet med namnet *trötta gruppen*, som väljer att avstå för att det känns övermäktigt med logistiken, valde församlingarna att arbeta med på egen hand.

Insikterna kring de två segmenten användes i arbetet med att ta fram budskap, bildval och val av psalm. Vid en uppföljande fokusgrupp fick målgruppen för arbetet, människor i åldern 25–40 år, ta ställning till hur dessa komponenter uppfattades. Gruppernas språkbruk, kunskaper och behov av klarspråk för ökad tillgänglighet har vägats in i arbetet med exempelvis texterna på svenskakyrkan.se.

Förankring och komplementär roll

Den nationella nivåns övergripande uppdrag för kampanjer är att komplettera den kommunikation som redan sker i församlingen. Den gemensamma kampanjfilmens roll är därför att väcka nyfikenhet och peka på mötet i församlingen.

Biskopsmötet har informerats om arbetet med kampanjen och slutligen tagit ställning till filmen. De tillhörande webbsidorna om dop har godkänts av de teologer som på olika sätt är knutna till att teologiskt granska texterna på svenskakyrkan.se.

Församlingarna har utifrån sitt sammanhang avvägt hur de vill delta i kampanjen och på vilket sätt de lyfter fram dopet. Församlingarna som deltagit har på olika sätt anpassat det gemensamma materialet till församlingstidningar, egna webbplatser, foldrar och i sociala medier. Hur församlingarna teologiskt lyft fram dopet i sina sammanhang finns inte i plan för nationell utvärdering.

Utvärdering

Den nationella nivån har i ett första steg utvärderat hur kampanjen setts, gillats och vilket budskap som målgruppen uppfattat efter den första kampanjperioden.

Effekterna av kampanjen mättes av Novus, som genomförde 1 070 webbintervjuer 3–10 maj. Respondenterna var 18 till 84 år och resultaten är statistiskt generaliserbara.

- ◆ 30 procent av de tillfrågade hade sett kampanjfilmen, vilket är ett bra resultat för en kampanjfilm som visas för första gången och under en begränsad tidperiod
- ◆ Nästan en fjärdedel säger att de har påverkats i någon form av kampanjen. Var tionde fick ökad kunskap om värdet av att vara medlem i Svenska kyrkan, fyra procent blev mer nyfikna och två procent angav att de ville boka dop för sig själva eller för sitt barn. Allra bäst påverkans effekter hade filmen i de yngsta målgrupperna.
- ◆ De unga 16 till 34 år var den grupp som tyckte att filmen var lättast att förstå, och beskrev den som lättförståelig, känslösam och trovärdig.
- ◆ Drygt 6 av 10 beskrev budskapet i positiva ordalag, och uttryckte att kampanjen förmedlar ett viktigt budskap på ett tydligt sätt.
- ◆ Statistiken för dopsidorna på svenskakyrkan.se visar att besöken var nästan dubbelt så många under kampanjveckorna, jämfört med samma tid 2022. Många har besökt sidor där man kan läsa mer om dopet, gudstjänstordningen, faddrar och att döpas som vuxen.

Efter den andra kampanjperioden 28 augusti–17 september planeras också en utvärdering av hur kommunikationsmaterialet tillämpats av församlingarna.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:67.

Utskottet anser att dopkampanjen hittills varit framgångsrik. Det ligger ett gediget arbete bakom framtagandet av såväl filmen med psalmen Tryggare kan ingen vara, budskapet och val av målgrupp, liksom det material som publicerats. Den väcker varma känslor och väcker nyfikenhet hos människor. Samtidigt är kampanjmaterialet använt av många församlingar och församlingar har också gjort ett eget arbete för att möta människors behov av information. Utskottet finner att detta arbete, såsom det presenterats i bakgrundstext och vid besök i utskottet av kyrkokansliets kommunikationschef tillsammans med avdelningschef och enhetschef på avdelningen kyrkoliv, är tillfredsställande.

Vidare vill utskottet understryka vikten av att lyfta fram dopets djupaste innebörd, samtidigt som den första kommunikationen med den som söker information om dopet måste möta de förutsättningar som finns hos den som ska ta del av den. Församlingen har både i samband med och efter dopet en långsiktig uppgift i att vägleda människor till en djupare förståelse av dopets innebörd.

Utskottet noterar att insatsen kontinuerligt utvärderas och att frågan om en mer genomgripande utvärdering är för tidigt väckt.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen med motiveringen att arbetet med utvärdering redan pågår och att frågan om teologisk utvärdering kan vara relevant längre fram.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot Samhälls- och kulturutskottets beslut att föreslå avslag på motion 2023:67 Teologisk utvärdering av dopkampanjen. Att öka kunskapen om dop och ge inspiration så att fler föräldrar väljer att låta sina barn döpas är viktigt. Just därför är det viktigt att alla aspekter av kampanjen utvärderas, också de teologiska. Att skjuta en sådan utvärdering på framtiden är kontraproduktivt eftersom kampanjens budskap riskerar att falla i glömska.

Elisabeth Sandlund

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:9

Svenska kyrkan och kollektivtrafikplaneringen

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:69 i vilken det föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kontakta regeringen för att begära komplettering av myndighetsregleringen för kollektivtrafik så att Svenska kyrkan blir remissinstans vid planering av nya lokaltrafikförsörjningsplaner.

Utskottet anser att detta inte är en fråga för kyrkomötet utan bör ligga på stifts- eller församlingsnivå och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:69.

Motionens förslag

Motion 2023:69 av Marcus Romedahl och Jonas Noréus, Svenska kyrkan och kollektivtrafikplaneringen

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att kontakta regeringen för att begära komplettering av myndighetsregleringen för kollektivtrafik så att Svenska kyrkan blir remissinstans vid planering av nya lokaltrafikförsörjningsplaner.

Bakgrund

Kollektivtrafiklagen innehåller bestämmelser om kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten, spårväg och tunnelbana. Bestämmelserna gäller ansvar för, och organisation av regional kollektivtrafik och kollektivtrafikmyndigheter, samt allmänna krav på kollektivtrafikföretag.

Regionen och kommunerna inom ett län ansvarar gemensamt för den regionala kollektivtrafiken, alternativt ska de komma överens om att antingen regionen eller kommunerna ska bära ansvaret. I varje län ska det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet som regelbundet fastställer mål för den regionala kollektivtrafiken i ett trafikförsörjningsprogram.

Trafikförsörjningsprogrammet tas fram i samråd med motsvarande myndigheter i angränsande län. Samråd ska även ske med övriga berörda myndigheter, organisationer, kollektivtrafikföretag och företrädare för näringsliv och resenärer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:69.

Regionen och kommunerna inom ett län ansvarar gemensamt för den regionala kollektivtrafiken och kontakten med dem bör därför ske på stifts- och församlingsnivå. Trafikförsörjningsprogrammen för regionaltrafiken ska tas fram i samråd med berörda myndigheter, organisationer, kollektivtrafikföretag och företrädare för näringsliv och resenärer. Det bör där finnas möjlighet för stift och församlingar att komma med synpunkter. Detta är inte en fråga för kyrkomötet. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska avslå motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Johan Linnman, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:10

Svenska kyrkan och Försvarsmakten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:75, som föreslår att kyrkostyrelsen får i uppdrag att i samarbete med Försvarsmakten undersöka behovet av personella och ekonomiska resurser för Svenska kyrkans arbete med själavård i Försvarsmakten.

Utskottet anser inte att det finns behov av att undersöka resursfrågan då Försvarsmakten är tydlig med hur dess behov ser ut. Snarare behöver dialogen mellan Svenska kyrkans nationella nivå och Försvarsmakten förbättras när det gäller vad som är möjligt att erbjuda, med eller utan ekonomiska bidrag från Försvarsmakten. Dessutom har en utredning nyligen gjorts som resulterade i beslut om ett nytt institutionssjälavårdsbidrag som börjar gälla 2024. Det bidraget har stiftet möjlighet att fördela utifrån behov. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:75.

Motionens förslag

Motion 2023:75 av Magnus Hedin m.fl., Svenska kyrkan och Försvarsmakten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samarbete med Försvarsmakten undersöka behovet av personella och ekonomiska resurser för Svenska kyrkans arbete med själavård i Försvarsmakten.

Bakgrund

Institutionssjälavård

Själavård är en del av kyrkans uppdrag i att visa omsorg om människan och skapelsen. Svenska kyrkans närvaro på institutioner och andra externa samhällsarenor med erbjudande om själavård är ett utflöde av församlingens grundläggande uppgift och ett uttryck för kyrkans identitet. Institutionssjälavården bygger på samverkan med andra kyrkor, trossamfund och samhällsaktörer och bedrivs ekumeniskt genom Sveriges kristna råd (SKR). Till institutionssjälavården räknas Sjukhuskyrkan, Andlig vård i kriminalvården, Universitetskyrkan och Kyrka–Polis i samverkan. Svenska kyrkan bedriver också institutionssjälavård inom Försvarsmakten, på Migrationsverkets förvar och Flygplatskyrkan på Arlanda.

Uppdraget förutsätter hög kompetens inom själavårdsområdet hos församlingsmedarbetarna och att erbjudande av själavård på institutioner och externa arenor kan ske kontinuerligt och vara hållbart över tid.

Militär själavård

I själavårdsarbetet inom Försvarsmakten möter Svenska kyrkan yrkesverksamma män och kvinnor i åldern 18–65 år. Hösten 2021 fanns 34 hemvärdspastorer och 25 förbandspastorer samt en fältprost. Militärsjälavården leds av fältprosten tillsammans med Hökquarterets stabspastorer samt ett nätverk av pastorer från de större förbanden. Fältprosten är också företrädare för militärsjälavårdens frågor i SKR, och tjänsten finansieras till 50 procent av Svenska kyrkan och till 50 procent av Försvarsmakten.

På regementen arbetar präster som är församlingsanställda. Deras tjänster bekostas av församlingarna eller stiftet, med undantag av garnisonsprästen i Älvsborg där Försvarsmakten bidrar ekonomiskt. Försvarsmakten står också för lönen till präster som tar tjänstledigt för internationella insatser. Det finns även präster kopplade till hemvärdet. De får inte betalt för sitt arbete utan genomför arbetet ideellt.

Regeringen har föreslagit en ny utökad krigsorganisation från 2021 som ska vara fullt genomförd till 2030. Försvarsmaktens grundorganisation utökas genom en återetablering av ett antal regementen och flottiljer och antalet anställda utökas. Det finns anledning att tro att regeringen på sikt kommer att utöka antalet organisationsenheter ytterligare efter 2025. Fältprosten får i dagsläget förfrågningar från bataljerna om fler militärpastorer.

Finansiering av institutionssjälavården

Kyrkomötet 2019 beslutade att bifalla motion 2019:43 som handlade om att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionsjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat och församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive nationell nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings- och bidragssystem. Inom ramen för detta uppdrag bereds även det uppdrag som gavs av kyrkomötet 2018 (motion 2018:67) angående flygplatskyrkans framtid.

Utifrån uppdraget har den nationella nivån utrett finansieringen av institutionsjälavården. Ett förslag om ett institutionssjälavårdsbidrag som en ny bidragsdel inom ramen för det nationella finansieringssystemet remitterades till stiftet under hösten 2022 och i februari 2023 beslutade kyrkostyrelsen om utformning av det nya institutionssjälavårdsbidraget som börjar gälla 2024.

Bidraget beräknas på förekomsten av befintliga arenor för institutionssjälavård i stift, pastorat och församlingar. Institutionssjälavårdsbidraget fördelas till stiftet för vidare fördelning till församlingar och pastorat.

Institutionssjälavårdsbidraget införs som en ny faktor, genom omfördelning, inom ramen för befintligt stiftsbidrag där 80 miljoner kronor bör fördelas till institutionsjälavård även om öronmärkningen inte är tvingande.

Kyrkostyrelsen gör i sitt beslut bedömningen att de uppdrag inom institutionsjälavården som särskilt ska prioriteras och ingå i beräkningen av ett framtida institutionssjälavårdsbidrag och för vilka Svenska kyrkan på de tre nivåerna framöver behöver ta ett gemensamt ansvar, inklusive finansiering, främjande och stöd, är den andliga vården i sjukvården (Sjukhuskyrkan), den andliga vården inom Kriminalvården (Nav) och Svenska kyrkans närvaro på Migrationsverkets förvar. På dessa institutioner befinner sig människor i särskild existentiell utsatthet utan möjlighet att

söka upp församlingen i dess ordinarie verksamheter. I denna särskilt prioriterade grupp av uppdrag bör även militärsjälavården räknas in.

Prioritering av fyra särskilda uppdrag innebär att de enskilda stiftens ändå, genom egna prioriteringar, kan välja att ge verksamhetsbidrag till församlingar/pastorat som bedriver exempelvis universitetskyrka eller Kyrka-Polis i samverkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:75.

Försvarsmakten har tydliga behov som stiftens ibland har svårt att svara upp mot resursmässigt, såväl personellt som ekonomiskt. Dialogen mellan Försvarsmakten och Svenska kyrkans nationella nivå kring behov och vad som är möjligt att erbjuda, med eller utan ekonomiska bidrag från Försvarsmakten, skulle därför behöva förbättras. Det nya institutionssjälavårdsbidraget som börjar gälla 2024 omfattar 80 miljoner kronor som bör fördelas till institutionssjälavården även om det inte är tvingande. Bidraget fördelas till stiftens sedan väljer hur pengarna ska fördelas inom respektive stift. En nyligen genomförd utredning ledde fram till beslutet om institutionssjälavårdsbidraget och utskottet anser inte att det finns behov av ytterligare utredningar i nuläget. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Till förmån för bifall till motion 2023:75.

Jenny Delén och Rodney Engström

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:11

Arbetet för migranternas återvändande

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:72 Arbetet för migranternas återvändande. Motionen föreslår att Svenska kyrkan ska verka för att personer som har fått asyl i Sverige ska återvända till sitt hemland.

Utskottet delar inte motionärernas uppfattning om att detta skulle vara en uppgift för Svenska kyrkan och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2023:72, punkt 1,
2. avslå motion 2023:72, punkt 2,
3. avslå motion 2023:72, punkt 3,
4. avslå motion 2023:72, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2023:72 av Axel W Karlsson och Lennart Matikainen, Arbetet för migranternas återvändande

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala sitt stöd för att Svenska kyrkan ska verka för återvandring,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att söka dialog med Migrationsverket och andra relevanta myndigheter om vilka behov som finns inom återvandringsarbetet,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en strategi för kyrkans återvandringsarbete på såväl nationell nivå som stifts- och församlingsnivå,
4. uppdra till kyrkostyrelsen att se till att Svenska kyrkan på sin hemsida informerar om sitt återvandringsarbete.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2023:72 i Ln 2023:10y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Begreppen ”återvändande” och ”återvandring” syftar på två olika grupper av personer:

”Återvändande” syftar på en asylsökande som har ansökt om uppehållstillstånd, men fått avslag. Migrationsverket har då beslutat att personen ska återvända.

”Återvandring” syftar på en person som har uppehållstillstånd i Sverige, men som på egen önskan vill flytta tillbaka till sitt hemland. Migrationsverket ger information om hur personen kan gå tillväga.

I diakonin får individen stöd

I det diakonala arbetet möter församlingen människor som är i behov av samtal och stöd. Det är individens behov som avgör vilket stöd hen får. Om någon söker stöd för att återvändra är det därför naturligt att hjälpa hen att ta kontakt med Migrationsverket. Stift och församlingar har inte lyft till den nationella nivån att detta skulle vara ett vanligt behov.

Svenska kyrkan har dialog med Migrationsverket

Migrationsverket har inte i sin dialog med Svenska kyrkan eller i det forum som finns mellan civilsamhälle och Migrationsverket uttryckt intresse för samarbete kring återvandring. Det har dock från hösten 2023 blivit möjligt att ansöka hos Migrationsverket om projektstöd för att driva projekt om frivillig återvandring.

Act Svenska kyrkan har andra uppdrag och arbetssätt

Svenska kyrkan finns via Act Svenska kyrkan i andra länder, eventuellt i länder som tänkbara återvandrare kommer från. Act Svenska kyrkan, andra medlemmar i Act-alliansen och dess lokala partners kan dock inte möta tänkbara behov som återvandrare har, eftersom de arbetar med humanitär katastrofhjälp och utvecklingsinsatser utifrån ett principbaserat och rättighetsbaserat arbetssätt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:72.
--

Utskottet vänder sig mot motionärernas förslag om att Svenska kyrkan ska verka för återvandring. Kyrkan har, menar utskottet, ett helt annat uppdrag som handlar om att möta människor med generositet och att ge dem stöd och hjälp. Läronämnden skriver i sitt uttalande att en central tanke i bibeltexterna, som vi också möter i den kristna traditionen, är uppmaningen att ta emot och visa gästfrihet mot främlingar (Hebreerbrevet 13:2).

Utskottet hänvisar till läronämndens uttalande om att stödet till migranter är en självklar del av kyrkans uppdrag. Hur det arbetet gestaltas i församling och stift ska inte regleras av kyrkomötet. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

SK 2023:11

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2023:10y

Kyrkan och migrationen

Läronämndens yttrande över motion 2023:72

En central tanke i bibeltexterna, som vi också möter i den kristna traditionen, är uppmaningen att ta emot och visa gästfrihet mot främlingar (Hebreerbrevet 13:2). Alla människor är skapade till Guds avbild (Första Moseboken 1:26–27) och Kristus kallar oss att möta honom i våra minsta bröder och systrar (Matteusevangeliet 25:40). Kyrkan är därför kallad att möta människor i utsatthet utifrån deras behov och situation. Stödet till migranter är därmed en självklar del av kyrkans uppdrag. Hur det arbetet gestaltas i församling och stift ska inte regleras av kyrkomötet.

Med hänvisning till motionens ärende vill läronämnden påminna om sitt yttrande Ln 2003:11y om Svenska kyrkan som en del av den världsvida kyrkan:

Kyrkan är inte etniskt bestämd och nationerna har ingen konstitutiv betydelse för kyrkans identitet. Kyrkan är Guds folk och Kristi kropp. Med sitt centrum och sin livskälla i Kristus och evangeliet om honom har Svenska kyrkan som en del av den världsvida kyrkan ett uppdrag i Sverige. Det är ett gudomligt tecken att de människor som i Sverige inbjuds att tillhöra Guds folk återspeglar rikedom i skapelsen och i Kristi världsvida kyrka.

Uppsala den 25 augusti 2023

På läronämndens vägnar

Martin Modéus, ordförande

Jenny Ehnberg, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Martin Modéus, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Marika Markovits, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Erik Eckerdal, biskop Andreas Holmberg, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:12

Öka kunskapen om våld

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:90. Bakgrunden till motionen är behovet av att genom ökad kunskap upptäcka och förebygga våld och bidra till en fredligare värld. Motionärerna föreslår att kyrkomötet ger kyrkostyrelsen i uppdrag att uppmuntra stift och församlingar att öka kunskapen om våld i nära relationer och i samverkan med flera aktörer aktivt bedriva fredsskapande och våldsförebyggande arbete.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att öka kunskapen om våld i nära relationer ur olika perspektiv och att frågan är komplex med flera dimensioner. Utskottet önskar att detta kan bli ett ämne för det tematiska kyrkomötet 2024, men menar att det redan idag pågår mycket arbete inom området.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Till beslutet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:90.

Motionens förslag

Motion 2023:90 av Anne Sörman m.fl., Öka kunskapen om våld

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. på lämpligt sätt uppmuntra och bejaka att stift och församlingar lyfter frågor om våld både i nära relationer, i våra egna sammanhang, i vår samtid och i vår historia,
2. uppmuntra stift och församlingar att samverka med teologiska institutioner, folkhögskolor och studieförbund för att bidra till ökad kunskap och fördjupad reflektion om våld och dess ofta komplexa mönster,
3. uppmuntra stift och församlingar att aktivt bedriva fredsskapande och våldsförebyggande arbete på kristen grund, till exempel genom att verka för aktivt ickevåld och självförsvar, genom samarbete med fredsorganisationer, kvinnojourer, barnrättsorganisationer och övriga civilsamhället.

Bakgrund

Svenska kyrkan bedriver i dag ett arbete för att på flera sätt motverka våld i samhället. Det sker genom församlingar, stift, Familjerådgivningen, Act Svenska kyrkan, Svenska kyrkans utbildningsinstitut samt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation.

I samband med Kyrkornas världsråds projekt *Årtiondet för att övervinna våld 2001–2010* samlades arbetet för att motverka våld i ett genomgripande arbete för Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen lämnade en redovisning för de första fem årens

arbete (KsSkr 2005:5) till 2005 års kyrkomöte och fick då i uppdrag att återkomma med en slutrapport 2011 (KsSkr 2011:4). Rapporten lyfte fram ett stort antal genomgripande arbeten som skett under årtiondet. Ett par av insatserna som kan lyftas fram i detta sammanhang är:

- ◆ Arbetet för att öka kunskapen om mot våld mot kvinnor. Under perioden skedde utbildningsinsatser till anställd personal i Sverige och i utlandet. Bland annat genom medverkan vid större regionala och nationella möten, i samverkan med andra organisationer, vid temadagar med ungdomar i olika sammanhang som tjejjourer och ungdomsmottagningar. Handlingsplanen Kyrkornas nej till våld mot kvinnor, från Lutherska världsförbundet översattes och spreds i 17 000 exemplar till alla präster och diakoner.
- ◆ Kyrkostyrelsens beslut om ett riktat utvecklingsstöd (KRUS) under åren 2006–2009 som finansierat flera projekt i församlingar med syfte att lösa konflikter och motverka våld.
- ◆ Kyrkostyrelsens beslut 2010 om Svenska kyrkans finanspolicy i syfte att motverka att Svenska kyrkan inte ska investera i företag som handlar med vapen, sysslar med prostitution eller försäljning av sprit och tobak
- ◆ En prioritering av den interreligiösa dialogen i syfte att bidra till fredlig samlevnad och förhandlingslösningar i konfliktsituationer. Ett interreligiöst råd bildades 2009 för att öka beredskapen att agera tillsammans och utgöra en enad röst gentemot antisemitism, islamofobi och annan religionsfientlighet.

Idag verkar det stiftsövergripande programmet *Social hållbarhet – fokus tillit och demokrati*, som pågår till och med 2023, för att bidra till ett inkluderande och demokratiskt samhälle. Programmet samverkar med Forum för levande historia, stiftelsen Expo, nätföreningen #jagärhär, programmet IC Sverige och Segerstedtinstitutet. Det är ett långsiktigt initiativ för att på olika sätt arbeta för att värna demokratin, stärka den sociala hållbarheten och upprätthålla människovärdet. Programmet samverkar med andra aktörer, utvecklar metoder samt förmedlar utbildning och kunskap till de som söker kunskap och arbetar med dessa frågor – både inom och utanför Svenska kyrkan.

I programmets rapport *Våldsbejakande extremism och församlingarnas arbete med tillit och demokratifrågor* beskrivs olika våldsbejakande strömningar. Rapporten visar bland annat att kyrkan kan ta en mer aktiv roll tillsammans med andra instanser i samhället när särskilda insatser behövs. Församlingarnas arbete kan vara såväl förebyggande som reaktivt när något har hänt. Rapporten innehåller både kartläggning och tips för detta arbete.

Kyrkostyrelsen har i och med kyrkomötets beslut 2020 om att bifalla motionerna 2020:12 och 2020:25 också i uppdrag att utveckla en metodik för Svenska kyrkan i sin helhet att möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer. Den innehåller också en utbildningsatsning för Svenska kyrkans anställda i syfte att agera i mötet med människor som är utsatta för våld i nära relationer. Arbetet har ett brett våldspreventivt fokus, vilket bland annat resulterat i att Svenska kyrkans riktlinjer för att förebygga och bemöta sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang uppdateras och digitaliseras under 2023–2024.

I arbetet har det skett en kartläggning med hjälp av Lina Solén, statsvetare och diakon. Syftet är att skapa en överblick över befintligt arbete inom Svenska kyrkan. Kartläggningen innefattar också befintliga metoder i samhället i stort samt relevant och aktuell teoribildning. Frågan om våld har studerats med en bred utgångspunkt där förekomsten kan förstås av hur faktorer på individnivå, relationsnivå, samhällsnivå

och strukturnivå samspelar och interagerar med varandra. Detta arbete pågår och ska slutrapporteras till kyrkomötet 2024.

Parallellt har Jämställdhetsmyndigheten fört dialog med aktörerna i civilsamhället i syfte att med bred ansats arbeta våldsförebyggande. Det råder enighet om att nyckeln till att förebygga våld är *tidiga* och *universella* insatser. Svenska kyrkans bidrag är att vara en viktig aktör för människors trygghet och ett gott samhälle. Myndigheten önskar att civilsamhället främst arbetar systematiskt i sina kärnverksamheter och samverkar med specialiserade organisationer. Ett exempel på ett sådant samarbete är Nationellt centrum för kvinnofrid och Kriscentrum i Lund som vid uppdrag utbildar framtida kyrkliga medarbetare på Svenska kyrkans utbildningsinstitut om våld i nära relationer.

Mot bakgrund av kartläggningen har det skett en analys över i vilka sammanhang Svenska kyrkan bäst kan bidra och vilka insatser som krävs. I ett andra steg utvecklas metodstöd för att motverka, förebygga samt agera vid våld i nära relationer. Här hämtas kunskap och erfarenheter från andra aktörer i fältet.

Materialet kommer att tillgängliggöras som webbutbildningar riktat till anställda, förtroendevalda och ideella inom Svenska kyrkan – dels för att verka våldsförebyggande, dels för att kunna agera på ett adekvat sätt i mötet med våldsutsatta personer.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen under de senaste 20 åren behandlat frågor om våld ur olika perspektiv. Det gäller frågor angående makt, kön, jämställdhet, sexuellt våld, övergrepp och våldsbejakande extremism.

1996 beslutade ombudsmötet att Svenska kyrkan på ett tydligare sätt skulle arbeta med att bemöta och förebygga sexuella övergrepp i kyrkliga sammanhang (OF 1996:506, OSkr 1996:505). 1998 antogs dokumentet Riktlinjer för handhavandet inom Svenska kyrkan av situationer där människor, såväl barn som vuxna, blivit utsatta för sexuella övergrepp av kyrklig personal av styrelsen för SFRV (Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet).

2014 behandlade kyrkomötet ett ärende om hedersrelaterat våld och förtryck med anledning av motionen 2014:71. Utskottet fann att motionen skulle avslås med hänvisning till de insatser som görs inom området och det stöd som redan finns att få. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag. (Kl 2014:08) Socialt arbete

2018 behandlade kyrkomötet frågor relaterade till våld och övergrepp var med anledning av motionen 2018:88 Uppföljning av #metoo och #vardeljus. (Kl 2018:6, KmSkr 2018:16). Kyrkolivsutskottets fann att arbetet redan pågick och kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att avslå motionen. Vidare beslutade kyrkomötet att i enlighet med utskottets förslag, med anledning av motion 2018:88, uppdras till kyrkostyrelsen att se över vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas nationellt för att förebygga sexuella övergrepp och trakasserier med särskilt fokus på ålders- och könsmaktsordning och synliggöra och vidareutveckla det goda arbete som redan pågår.

2022 behandlade kyrkomötet frågan om arbetet mot gängbildning och våldsbejakande extremism, (Motion 2022:41). Samhälls- och kulturutskottet underströk i sin behandling av ärendet vikten av att motverka gängbildning och våldbejakande extremism. Utskottet förordade avslag mot bakgrund av att Svenska kyrkan redan finns med i arbetet genom flera samarbeten, med tonvikt på förebyggande insatser. Vidare lyfte utskottet att frågan är ett lokalt ansvar som bygger på samverkan mellan församlingar, lokala myndigheter och civilsamhället. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:90.

Utskottet lyfter vikten av att uthålligt och ihärdigt arbeta mot våld i nära relationer och i samhället. Utskottet understryker att frågan är komplex, har många dimensioner och att arbetet med att motverka våld är en av Svenska kyrkans viktiga uppgifter i samhället.

Utskottet konstaterar att det har gjorts mycket arbete och att det görs ett gediget arbete även idag, såväl nationellt, i stift som i församlingar. Vid nästa års kyrkomöte kommer också arbetet, som sker med anledning av motionerna 2020:12 och 2020:25 med att utveckla en metodik för hur Svenska kyrkan i sin helhet kan möta medmänniskor som är utsatta för våld i nära relationer, att redovisas. Frågan om våld bör också vara en viktig diskussion för hela kyrkomötet nästa år. Utskottet önskar därför att detta ämne behandlas på det tematiska kyrkomötet 2024 med olika aspekter av våld i temat *Kyrkan i det offentliga rummet*. Till detta bör hela genusperspektivet behandlas för att synliggöra vad våld i nära relationer är och att det kan handla om exempelvis psykiskt, ekonomiskt och sexuellt våld.

Mot bakgrund av det arbete som redan pågår och ska redovisas för kyrkomötet 2024 föreslår därför utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Magdalena Widmark, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag yrkar bifall till den angelägna motionen 2023:90 Öka kunskapen om våld. Reserverar mig mot utskottets beslut om avslag.

Britt Fält

Särskild mening

Våld i dess olika former är ett utbrett problem i samhället och gör skada på såväl förövare som offer. Därför hade vi önskat se ett bifall av motion 2023:90.

Lina Ahl och Margareta Carlsson

Kyrkomötet
Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:13

Svenska kyrkans inställning till aktiv dödshjälp

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2023:100 Svenska kyrkans inställning till aktiv dödshjälp. Utskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022, och föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:100.

Motionens förslag

Motion 2023:100 av Margareta Andersson, Svenska kyrkans inställning till aktiv dödshjälp

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma ett förslag till Svenska kyrkans ställningstagande till aktiv dödshjälp och återkomma med det till 2024 års kyrkomöte.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2023:100 om Svenska kyrkans inställning till dödshjälp i samhälls- och kulturutskottets betänkande 2022:6 Genomlysning av dödshjälpsfrågan, med motion 2022:69. Kyrkomötet ansåg motionen besvarad med vad utskottet anförde.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2023:100 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:100.

Utskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2022. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Anton Härder, ordförande

Ragna Tamsen, sekreterare

Beslutande: Anton Härder, ordförande, Sofia Rosenquist, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet

Samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:14

Intranätet och idealiteten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:103 Intranätet och idealiteten. Motionen föreslår att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över om utformningen och bristen på tillgängligheten till intranätet Kornet kan komma att skada det ideella engagemanget i Svenska kyrkan.

Sidorna på intranätet Kornet är inte öppna för vem som helst att besöka. Det beror på kraven på informations- och it-säkerhet. Utskottet konstaterar att det ändå finns goda möjligheter för ideella medarbetare att få digital information. För att detta ska ske behöver församlingens anställda informera sig om möjligheterna och sprida kunskapen. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:103.

Motionens förslag

Motion 2023:103 av Eva-Maria Munck m.fl., Intranätet och idealiteten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över om utformningen och bristen på tillgängligheten till intranätet Kornet kan komma att skada det ideella engagemanget i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Det gamla intranätet

På det gamla intranätet skapade alla olika enheter i organisationen sidor. Dessa kunde innehålla dels inomkyrklig information som var relevant för alla, oavsett var en person var verksam, dels intern information som bara berörde en enhet, till exempel en församling.

Det var också möjligt att skapa sidor som var öppna för personer utan inloggning till intranätet. Dessa kunde rikta sig till exempelvis ideella eller förtroendevalda, men de var samtidigt möjliga för vem som helst att besöka.

Kornet och Teams är två delar i Microsoft 365

Det gamla intranätet ersattes av en ny intranätlösning, bestående av Kornet, som lanserades i oktober 2022, och av verktyget Teams. De båda utgör delar i Microsoft 365.

På Kornet finns inomkyrklig information, dvs information som är relevant oavsett vilken församling eller vilket pastorat en person är verksam i. Endast nationell nivå och stiftet skapar sidor på Kornet.

I verktyget Teams finns ett s.k. organisatoriskt team för varje stiftskansli, pastorat eller församling med egen ekonomi. Där finns intern information, som bara berör verksamma i exempelvis ett pastorat. Men i verktyget Teams är det dessutom möjligt att kommunicera utanför pastoratet. Alla i organisationen kan chatta, hålla digitala möten, dela gemensamma dokument och bilda små grupper, team i Teams.

Tillsammans möjliggör Kornet och Teams effektivt arbete och effektiv kommunikation för alla anställda i Svenska kyrkan.

Användarna måste ha licenser för att få del av Kornet

För att få del av Kornet behöver en användare ha en licens för Microsoft 365 i Svenska kyrkan med en svenskakyrkan.se-adress.

För att få del av Teams fullt ut behövs samma licens som till Kornet, men det finns alternativ. En person med licens kan skapa ett team och bjuda in andra personer som gäster till det. I det teamet kan deltagarna chatta, dela dokument och hålla möten.

Alla stift samt de flesta pastorat och församlingar har Microsoft 365-licenser till sina anställda. De kan också förse ideella eller förtroendevalda med licenser och svenskakyrkan.se-adresser, så att dessa får tillgång till den inomkyrkliga informationen på Kornet och den interna informationen i Teams.

Informations- och it-säkerhet

Att göra Kornet till ett nytt öppet intranät var inte möjligt om Kornet samtidigt skulle leva upp till högt ställda krav om informations- och it-säkerhet.

Några förklarande exempel:

Informationssäkerhet: På Kornet och i Teams finns personuppgifter, som av integritetsskäl inte får spridas utanför organisationen.

It-säkerhet: På Kornet publiceras uppgifter om allvarliga driftsstörningar, när sådana uppstår. Spridning av sådana uppgifter skulle göra organisationen sårbar för den som eventuellt vill angripa den digitala miljön.

Kommunikation med ideella och förtroendevalda

Församlingar, pastorat och stift kan använda Kornet och Teams, helt eller delvis, i kommunikationen med ideella och förtroendevalda. Alternativen för exempelvis ett pastorat:

- ◆ Om ideella eller förtroendevalda behöver informationen på Kornet i sitt uppdrag, kan pastoratet förse dessa personer med särskilda Microsoft 365-licenser. De kostar 30 kronor per månad och person (2023). Personerna får tillträde till Teams och till samma innehåll på Kornet som medarbetarna i det aktuella pastoratet. För att minska administrationen kan en enda person, till exempel en kyrkorådsordförande, förse med en Microsoft 365-licens med svenskakyrkan.se-adress. Den personen kan sedan skapa ett team i Teams och bjuda in övriga förtroendevalda som gäster i detta. Endast personen med licens har tillgång till Kornet, inte gästerna.
- ◆ Pastoratet kan bjuda in en grupp deltagare, till exempel kyrkvårdar, som gäster till ett eget team. Gästerna har inte tillgång till Kornet.

Det finns även andra sätt att kommunicera med ideella och förtroendevalda via Svenska kyrkans andra kanaler:

- ◆ Församlingen kan skicka ut nyhetsbrev via epost till en grupp personer.
- ◆ Församlingen kan skapa webbsidor på den egna webbplatsen på svenskakyrkan.se, som vänder sig till särskild målgrupp. Webbsidorna kan dock besökas av vem som helst.
- ◆ Församlingen kan hänvisa sina förtroendevalda till webbplatsen svenskakyrkan.se/förtroendevald, som har ett innehåll som är till nytta för förtroendevalda i hela Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:103.

Sidorna på intranätet Kornet är inte öppna för vem som helst att besöka. Det beror på kraven på informations- och it-säkerhet. Dock kan en församling köpa Microsoft 365-licenser till ideella, för att dessa ska kunna logga in. En grupp ideella kan också kommunicera i verktyget Teams, om en person med licens bjuder in deltagarna. Det är också möjligt att publicera information på lokala sidor på Svenska kyrkans webbplats.

Utskottet konstaterar att det finns goda möjligheter till att få digital information. Dock åligger det de anställda i en församling att sätta sig in i kommunikationsvägarna, använda dem och sprida kunskap om dem till ideella medarbetare. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Uppsala den 5 oktober 2023

På samhälls- och kulturutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Anna Yngvesson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Anton Härder, Roger Sjöberg, Katarina Hofling, Olle Rydell, Boel Johansson, Lena Arman, Stig Axelsson, Kerstin Eskhult, Karin Stierna, Anna-Karin Westerlund, Peter Laufer, Britt Fält, Tomas Rosenlundh och Elisabeth Sandlund.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mattias Benke, Bodil Wennerström, Signe Wolf, Barbro Wiskari, Joakim Persson, Jan Wahn, Jenny Delén, Rodney Engström, Gary Aelius, Margareta Carlsson, Lina Ahl, Christoffer Stavenow och Marja Sandin-Wester.

Biskoparna Fredrik Modéus och Eva Nordung Byström har deltagit i utskottets överläggningar.

